

La comunitat de Madrid apareix a l'estudi del BBVA com la més solidària. Però els càlculs són enganyosos, perquè a la pràctica Madrid es beneficia més que no pas cap altre territori de les inversions estatals.

L'informe sobre balances fiscals publicat per la Fundació BBVA atribueix a Madrid el doble de dèficit fiscal que a Catalunya. Però si l'estudi hagués aplicat el criteri d'imputació territorial per al consum públic, és a dir, béns i serveis i sous, Madrid hauria tingut superàvit fiscal.

Els catalans es queixen que l'estat els dessagna, que se'ls queda massa diners cada any. Però els madrilenys, que no es queixen perquè duen a la sang la cultura de la solidaritat, tenen el doble de dèficit fiscal que Catalunya. Aquesta és la idea que es desprèn de l'estudi finançat i publicat per la Fundació BBVA –no pas encarregat per aquesta entitat– que han elaborat el catedràtic valencià Ezequiel

Uriel i l'aragonès Ramón Barberán. L'un, catedràtic d'economia aplicada de la Universitat de València, especialitzat en estudis sobre consultoria, i l'altre, professor titular d'economia aplicada de la Universitat de Saragossa, el 2005 es van adreçar a la Fundació per demanar una subvenció per a aquest estudi. Van especificar que utilitzarien per al càlcul de les balances fiscals únicament la metodologia que té en compte l'individu i

no pas el territori, és a dir, l'enfocament càrrega-benefici. L'altra metodologia possible, la que sempre ha defensat Catalunya, és a dir, la del flux monetari, que se centra en el territori on es produeix la despesa o l'ingrés, va quedar arraconada. Els dos investigadors tenen la coartada perfecta per a defensar que només hagin fet servir una metodologia de càlcul: en el moment de demanar la subvenció la comissió de l'Institut d'Estudis Fiscals, integrada per dotze experts, encara no havia presentat al Senat l'informe en què s'establien dues metodologies per al càlcul de les balances fiscals.

Però ara, dos anys després, quan es presenten els resultats gràcies als diners del BBVA, resulta que el Congrés i el Senat admeten les conclusions de la comissió del IEF respecte a la doble metodologia. I això que Pedro Solbes mateix s'ha manifestat més d'una ve-

gada en contra de calcular les balances per territoris. Uriel i Barberán s'han situat voluntàriament fora de l'acord de consens que ells mateixos van acabar ratificant a la comissió –en la qual van participar com a experts–, i apliquen una metodologia parcial i allunyada intencionadament de l'aproximació a les balances fiscals que Catalunya sempre ha reclamat. Si bé és cert que aquest informe no és oficial, i tampoc no va ser un encàrrec del BBVA sinó un projecte presentat pels dos investigadors i simplement pagat per aquesta entitat financera, presentar-lo en el moment actual és del tot inoportú des del punt de vista polític. Segons les xifres que ofereix l'estudi, Madrid encapçala la classificació de la solidaritat interterritorial amb un saldo per càpita negatiu de 2.302 euros. Segueix Catalunya, amb la meitat, 1.094 euros; les Illes Balears, amb un balanç negatiu de 915 euros per càpita; i el País Valencià, amb 37 euros.

Solidaritat molt relativa. Però la solidaritat extrema de la comunitat governada per Esperanza Aguirre s'ha de posar entre cometes i revisar-la de dalt a baix. Perquè pot haver-hi sorpreses importants segons la metodologia que es faci servir per al càlcul. Amb el mètode de càrrega-benefici, que només té en compte l'individu, Madrid és la comunitat més solidària, és cert. Però si, atenent al mandat parlamentari espanyol que dona per vàlides les dues metodologies aprovades per la comissió d'experts, hi apliquem el càlcul per territori, el resultat és molt diferent, i s'ajusta totalment a la metodologia que emprava qualsevol estat federal.

El catedràtic d'economia de la UPF, Guillem López Casasnovas, membre de la comissió d'experts del IEF, assegura que “només imputant amb el criteri de flux monetari el consum públic, és a dir, la compra de béns i serveis com ara pagament de lloguers, subministraments de llum, aigua i gas, i el pagament de sous i salaris, el saldo fiscal de Madrid ja esdevé superàvit. A banda, també caldria restar-ne els ingressos que s'atribueixen en part a la comunitat de Madrid per bases fiscals que s'originen en unes altres comunitats”.

Seguint el criteri de l'informe del BBVA, com es fa la imputació corresponent al Museu Naval, que té seu a

Madrid? Pel que fa a béns i serveis i sous, en comptes d'imputar-los íntegrament a aquesta comunitat, s'hi atribueix només el percentatge de la població, que és aproximadament el 10% del total estatal, de manera que si l'estat fa una despesa de 100 en aquesta instal·lació, Madrid teòricament només obté un benefici d'inversió de 10, i la resta es distribueix a les altres comunitats. Però el País Valencià, Catalunya o les Illes, en treuen cap benefici, d'aquest museu? Probablement no, mentre que a Madrid es creen llocs de treball, es lloga un edifici, se'n beneficia el sector turístic i les empreses que poden prestar serveis en aquest museu, etc. Tal com explica López Casasnovas, “Madrid s'imputa molts menys beneficis perquè calculen que bona part de les inversions de l'estat que rep Madrid beneficien tots els ciutadans de l'estat espanyol, cosa totalment qüestionable”. Segons aquest catedràtic, “si en comptes d'imputar a Madrid el 10% dels beneficis se li imputés el 90%, o ni que només fos el 70%, encara que ingressin molt, la despesa seria tan alta que allò que ara es presenta com a dèficit fiscal esdevindria superàvit. I aquesta és l'essència del mètode de càlcul del flux monetari que defensem des de Catalunya i que és reconegut també per la comissió de l'Institut d'Estudis Fiscals”.

D'exemples com el del Museu Naval n'hi ha molts més. Organismes que són a la capital espanyola, però que en realitat podrien ser a qualsevol altre punt de l'estat i que, si hi fossin, quan es calculés la balança fiscal d'aquest territori amb la metodologia emprada pels autors de l'estudi pagat pel BBVA, apareixeria amb un grau de solidaritat molt més elevat del que en realitat pot tenir. Imaginem-nos que la seu de l'Institut de la Dona, la Conca Hidrogràfica, la Comissió de l'Energia i tota la llarga llista d'organismes oficials que no han de ser a Madrid per a respirar s'instal·lessin a Catalunya, el País Valencià o les Illes Balears, que s'imputés a aquests territoris una part molt petita dels beneficis i que la resta es distribuís entre les altres comunitats. Doncs el resultat seria que la balança fiscal seria més negativa encara, i per tant, el grau de solidaritat es dispararia. I si no, per què Esperanza Aguirre treia foc pels queixals quan la CNMV es va traslladar a Barcelona?

Perquè sap que gairebé el 100% dels beneficis d'una activitat recauen al territori on és implantat l'organisme que se n'ocupa, i que no té sentit que a un ciutadà d'Andalusia li imputin un benefici que potser ni tan sols sap que existeix. Ara la CNMV potser té més empleats catalans, contracta els serveis d'apats a una marca de Barcelona, li repara les avaries una companyia catalana o li neteja l'edifici una empresa d'aquí, a banda de les contribucions que puguin anar a parar a la caixa pública de la Generalitat.

En aquest context, López Casasnovas considera que “no s'hauria de considerar en els càlculs, pel paper desvirtuador que li representa la capitalitat. Només cal recordar que el consum públic que fa l'administració central directament, en els seus organismes i en la seguretat social –la gran majoria situats a Madrid– representa la xifra espectacular de 40.000 milions d'euros”. Com explica aquest expert, aquesta xifra, amb el mètode de càlcul de càrrega-benefici, s'imputa només a Madrid en una baixíssima proporció, la de la població, “tot i que la despesa té efectes de creació d'activitat bàsicament a Madrid”.

Malgrat que els resultats de l'informe subvencionat pel BBVA són radicalment interessats, els dos autors hi han inclòs una dada per mirar d'apaivagar les crítiques. Uriel i Barberán van posar un exemple concret en la presentació de l'estudi: el Museu del Prado. Van atribuir als madrilenys el 75% del benefici de les inversions que hi ha fet l'estat, i un 25% a la resta de territoris, atès que consideren que els ciutadans de Madrid tenen més facilitats per a visitar el museu. Però els percentatges són només una hipòtesi i, en economia, quan es tracta de repartir diners i fer pressupostos, les hipòtesis no tenen sentit. Si haguessin volgut, tenien a la disposició un mètode de càlcul per a fer aquesta mena d'imputacions, de manera científica i sense jugar a endevinar qui visita més un museu.

Però una flor no fa estiu, i el resultat final –al marge del Prado– que han aconseguit de transmetre a l'opinió pública espanyola és una comunitat de Madrid molt solidària i una Catalunya rondinaire, que es queixa per sistema.

Gemma Aguilera